

Привредно - културне
матике
за Сјев. Далмацију

ГЛАС

Привредно-културне
матике
за Сјев. Далмацију

Година претплата: за чланове Матике 24 дн.,
за нечланове дн. 36.
Писма и новач слаш на адресу:
Шибеник, поштанска преграда бр. 30.

Шибеник, 1. Августа 1934
БРОЈ 200. — ГОДИНА VI.

Власник: Привредно-културна Матика за Сјев. Далмацију
Уредник: PAVLE ZELIĆ
Телефон бр. 94. — Број бек. рабана 38. 242.

К СЕБИ РУКЕ И - НА СЕ ГЛАВУ! За заштиту својих чланова и сарадника

Одлука Управног одбора П. к. матике

Читаоцима „Гласа“, као и свим људима нашег краја, који ма колико — вољно или невољно — прате пулс друштвеног живота Сјеверне Далмације, данас је посве добро познато да код нас постоје два менталитета, два основна погледа на материјалне и духовне вриједности на којима почива историјска судбина нашег народа. Та два погледа се међусобно толико разликују да у окупљању сродних елемената они не допуштају неутралне магнетичне зоне, већ њихови односи све јасније добивају карактер двију фронталних идејних снага које осјећају да је коначни пораз ма које од њих једино сретство којим наша друштвена локомотива — натраг или напријед — може да се крене из чађавог „дока“ или са учаране обрталке, на којој већ вијековима безнадежно ступчи.

Један менталитет је израстао на ђубришту културних отпадака једног блазираног, сагњилог друштва у коме је никла позната изрека „dolce far niente“ (слатко је ништа не радити); други менталитет је никао на мучеништву којим је набијена бескрајно дуга и очајно трновита стаза наше народне Голготе, на којој није било Јосифа и Никодима, већ је сам народ зубима својим морао да чупа гвоздене ексере из својих раздераних дланова и раскрвављених табана, и сам је својим пребијеним леђима морао да диже надгробну плочу свога ускрснућа.

Преставници првог схваћања, обрнути на запад, чежњиво пребиру прошлост у којој им је било топло и меко као размаженој дјечи на мајчину крилу, и где је живот, лишен душевних елемената који значе патњу, клизео глатко и слатко као пјесма радости.

Носиоци другог менталитета са покривеним очима и изразом ужаса осврћу се на прошлост, да приберу по њој духовне и душевне вриједности као елементе патње и прегарања, који су исто толико неопходни за зидање срећније будућности,

као што су били једини могући услов за спасење нације испод катастрофалних развалина порушеног царства у прошлости. Једна од тих духовних вриједности: слобода позитивних, стваралачких снага човјека, као појединца и колектива, створила је Шумадију која је наш узор и путоказ — била и остаће, све дотле док нам наши кабинетски мудраци, претставници другог схваћања, не докажу да је она, *идући њиховим пушем* из ничега постала оно што јесте, и ми по њој оно што данас јесмо.

Ко год хоће објективно да нас прати на том путу, или само да нас поштено посматра и контролише, томе неће бити тешко да се увјери, како нама није ни до бијеса ни инада, већ како смо ми, макар и свјесни, инструменти једне круте историјске неминулости, која ће се једнако збивати с нама и без нас — па и проти нас, кад би се ми ријешили да пређемо у други табор, да заједно успоримо процес бар док смо ми ту — а последице нас нек букне у пожар Содоме и Гомора коју смо сами зидали.

Дакле: два менталитета и два пута. Наш се пут зна и ми њиме идемо, како знамо и како можемо. Нек нас нико не жали и не штеди, али памет у главу кад се бирају методе и средства борбе. О томе је Матичин Одбор казао своју ријеч, а ми додајемо, да ми нисмо љешина која се може по милој вољи секцирати, нити објекат на коме се могу кажњиве методе некажњено вршити.

Коприве су добра храна за kokoшке које носе

Оне садрже доста хранљивих састојака и помажу не само носивост, него и cjelokupnu ishranu. Садрже 15 по сто беланчевине, 36 по сто угљених хидрата и 5 по сто масти. Ради тога се препоручује да се тајевтина и корисна храна сабира и у колико се не може утрошити свјежа, треба је сушити за зиму. Коприве врло добро помажу зимску носивост kokoшaka. Сушене коприве се режу и дају са кашастом храном.

Управни одбор П. к. матике, са своје сједнице одржане 29 јула т. г. издао је ово саопштење:

„На овогодишњој скупштини Привредно-културне матике за Сјеверну Далмацију јасно су изнесене основе рада у народу и констатовано је, да рад може бити успјешан само тада, ако се све позитивне народне енергије развију и уједине на остварењу заједничких добара. Да се то постигне потребно је одбацити сва туђинска схватања и омогућити да се изрази прави народни дух, прекаљен у вијековним борбама за опстанак, и изражен у историским, пословичним изрекама Њ. В. Краља, које су често цитиране у „Гласу“. У духу Његових речи да „наш народ заслужује да има своју слободу и своју културу“ могу се развити све стваралачке снаге народне и с успјехом рјешавати и најтежи проблеми нашег народног живота, и само тако могу се правилно развити односи између села и града, између народне интелигенције и народа, између свих редова и струја нашег живота и друштва.

Претседник Матике, у име њено, изразио је те основне мисли и на овогодишњој слави о Видовдану на Косову.

Али још увијек има схватања — и застарјелих и противних духу народном, по којима се на наш народ гледа као на масу неспособну, чија је дужност само да слуша, без права на самостално учествовање у стварању и изграђивању своје слободе и своје културе. Та схватања долазе до свег израза у практичним односима нашег друштва, и с њима се сретате Матичини чланови и сарадници на начин, који је потакао Одбор П. к. матике, да на данашњој својој сједници, по прикупљеним подацима од својих повјереника и по саслушању сједничких реферата, дође до увјерења, да се њеним члановима, сарадницима и пријатељима, на подручју њена рада, праве сметње — директне и индиректне — са стране градских и маловарошких клика и котерија, које преко својих органа, врше терор, под којим разумијемо све оно што несавјесни и неодговорни елементи подумљују прам свима онима који се не слажу са њиховим личним и котеријашким циљевима, а што су те методе „наивније“, засибилазније и лукавије, и што су више обучене у „коректност“, патр отизам и држављанство — тим су оне опасније, одвратније и осуде заслужније. Тим, дакле путем врши се терор, а преко утицајних друштвених личности шиканаџије над свим оним члановима и сарадницима Матике, који у свом ра-

ду не желе да служе никоме осим Нароу, Краљу и Отаџбини, по својој савјести, а у духу и по програму П. к. матике.

Констатујући то, Матика најодлучније протестује против оваким терористичким мет одама ма од кога оне долазиле, и изјављује, да ће се свим средствима која јој гарантују њена правила најодлучније борити против тих рушљачких метода и духа којим су оне инспирисане, и да у тој борби неће престајати да подигне свој глас до највиших форума, којима је на срцу и у дужности заштита слободног развоја нашег народа, а наравно, да ће по својој увиђавности, поједине случајеве износити и јавно у свом органу жигосати.

У том циљу Одбор П. к. матике позива све своје чланове, сараднике и пријатеље, да јој неистовасно пријаве сваки случај сметња у раду, друштвених шиканаџија и неоправданих и неzasлужених прогона у служби, који се јављају као посљедица активног учествовања њихова у раду П. к. матике.

Сви подаци морају бити истинити и са доказима поткријељени, а гдје то није могуће, имају се савјесно прикупити и назначити сви индиректни докази, које ће Матика са своје стране даље провјеравати. Ко жели да се његово име, као и подаци, задржи у најстрожијој дискрецији и тајности, Матика ће то учинити. У особито важним и деликатним питањима препоручује се усмено општење са Одбором. Матичини повјереници овлашћују се, да пријаве и даље Одбор саопштавају жалбе и пријаве појединаца, при чему им се препоручује најсавјесније поступање.

Молимо све наше чланове и сараднике да предано и устрајно учествују у раду на остварењу циљева и програма П. к. матике, руководећи се гласом своје чисте савјести, на којој мора бити отиснута лозинка: „Народ, Краљ, Отаџбина“.

У Шибенику, 1934 г.

Одбор П. к. Матике
за Сјеверну Далмацију.

Tuberkuloza u Bugarskoj

Prema zvaničnim podacima D'rekcije za statistiku utvrđeno je da broj smrtnih slučajeva i oboljenja od tuberkuloze u Bugarskoj u toku posljednjih godina sve više raste. U Bugarskoj umire samo od tuberkuloze godišnje oko 2.500 lica. Ova cifra je strahovito velika kad se uzme u obzir da Bugarska broji oko 6 milijona stanovnika.

Isto tako i broj samoubistava u posljednje vrijeme sve više se uvećava. Samo za prvih 9 mjeseci u 1933 godini bilo je 188 samoubistava, a to predstavlja 80 slučajeva samoubistava više nego u istom vremenu 1932 godini. Pored toga zabilježeno je da se i broj smrtnih slučajeva od bolesti srca i zapaljenja pluća u posljednje vrijeme znatno povećao.

